

**Bestyrelsens beretning ved Landøkonomisk Selskabs ordinære generalforsamling,
fredag d. 12. december 2025 på Ryegaard, 4060 Kirke Saaby**

Bestyrelsen vil gerne byde velkommen til medlemmer, gæster og pressen – igen - og tak for tilslutning.

oOo

I lighed med praksis i de senere års beretninger vil vi inkorporere andre bestyrelsesmedlemmers indlæg i det følgende.

Beretning fra Selskabets bestyrelse vil blive suppleret af de sædvanlige PowerPoints.

Som i tidligere år er de ikke læsbare her-og-nu.

Men beretningen og PowerPoints vil være at finde på Selskabets hjemmeside om få dage.

oOo

Også i år holdt vi i det tidlige forår en faglig eftermiddag på Holmegaard *(PP 1: Faglig eftermiddag på Holmegaard 11. marts 2025)*.

Vi havde først et indlæg fra Michael Friis fra IFRO, som er under Københavns Universitet, som så ganske positivt på landbrugets økonomi.

Vi havde dernæst et meget spændende indlæg af Birgit S. Hansen.

Birgit har en særlig ansættelse i KL , med henblik på at fremme Grøn Trepert.

Hun er tidligere stemmesluger og borgmester i Frederikshavn og Skagen *(PP2: Topfolk: Derfor skal vi lave "en omvendt Dalgas")*.

Til sidst kom Anja Rasmussen og Niels Hermansen fra Næstved Kommune med et højrelevant indlæg om status på fremdriften i Grøn Trepert.

Det har vist sig, at Næstved var første ud af 23 Grøn-trepert-udvalg, der kom i hus.

Som sidste indlæg kom Nykredit med meget positive signaler om landbrugets økonomi.

Men Nykredit flagede også, at der kunne være uklare konsekvenser af Grøn Trepert.

oOo

I anden uge af september var vi på en meget spændende og interessant sensommerudflugt til to helt forskellige ejendomme i vores kerneområde.

Oremandsgaard om formiddagen og Lundbygaard om eftermiddagen *(PP 3: Sensommerudflugt 9. september 2025)*

På Oremandsgaard fik vi et super relevant, personligt og ærligt indblik i den situation, der opstod, da August Hage for en halv snes år siden.

Med en måneds varsel fik at vide, at han skulle overtage.

Vi hørte om erfaringerne med samarbejde med Dansk Landbrugs Management, Vallø.

Og den ressourcemæssige frigørelse, som ophør af selvstændig drift havde afstedkommet.

Kræfterne er i stedet brugt på nyttiggørelse af snart sagt alle ejendommens ressourcer – baseret meget på, at få mennesker engageret og bosat på ejendommen.

Om eftermiddagen var vi på Lundbygaard, hvor vi fik et superærligt indblik i den helt særlige specialproduktion af juletræer.

Produktion er skaleret op i megastor omfang, speciellmaskiner er udviklet.

Der sker afprøvninger af forskellige provinienser.

Som gammel formand for vores Selskab fik vi fine pointer med fra Bernt-Johan Collet.

oOo

Årets 3. arrangement var igen en faglig eftermiddag i MølleriSalen på Gunderslevholm d. 30. september 2025. *(PP 4: Faglig eftermiddag i MølleriSalen på Gunderslevholm 30. september 2025).*

Først hørte vi Claus Munk fra Patriotisk Selskab fortælle om muligheder og faldgrupper ved forpagtning.

Set fra begge parter, grundigt og godt.

Andet indlæg var igen Anja Rasmussen og Niels Hermansen fra Næstved Kommune, der fortalte om den landede Grøn Trepårt-aftale.

Dagens sidste indlæg var et spændende indlæg om muligheder ved solceller oplagt på driftsbygninger – og tilhørende batterier.

I dag er vi så nu ved 4. begivenhed – årets generalforsamling.

oOo

2024-høsten, altså det sidste år, var lille, dyr at frembringe og besværlig grundet en supervåd forudgående vinter. Dette satte sig i driftsøkonomien.

Patriotisk Selskab havde økonomidag i forgårs og derfra har vi lånt *(PP 5: FSPS Oversigt over driftsgrenes økonomi i flere år) + (PP 6: Storskalafordele)*

De vanskelige vilkår i 2024 blev efterfulgt af det tørreste vinterhalvår i en meget lang årrække.

Stort set alle fik sået i marts i år –

Men så kom forårstørken, faktisk højere tørke-index end 2018 – men ikke samme høje temperaturer.

Forventningerne til udbytter i vårafgrøder var pessimistiske.

Det endte med rekordudbytter i næsten alle afgrøder (*PP 7: Årets høst: Rekordudbytter i næsten alle afgrøder – høster endte på 9,5 mio. tons*).

Dette kan nok tilskrives lav grundvandsstand og så dermed prima rodudvikling.

Nogle oplevede dog frost i vinterrapsen, da den blomstrede.

Hvedens "Crazy Top", stadig en ny svampesygdom, der sætter sig i akset og giver sortfarvning, var et mindre problem.

Den store høst gælder også på verdensplan, så afgrødepriserne er faldet voldsomt.

Ikke alle hjælpestoffer er kommet ned i pris igen.

Reparationer og indkøb af maskiner er stadig ikke komme ned på et fornuftigt leje.

Nok stadig i lyset af den kolossale 2022-høst er nedslidningsstrategien erstattet af notto-plus på investeringer (*PP 8: Efter 15 år med minus: Landmænd investerer igen i bedriften*).

oOo

De kommende nye ejendomsvurderinger er ved at rulle ind, navnlig for mindre ejendomme og boliger.

Høje værdier, som beskatningsgrundlag og i forbindelse med generationsskifte, er en udfordring.

Det er glædeligt, at afgiften på gaver og arv er nedsat til 10 % for nu endnu flere erhvervsaktiver.

Vurderingerne er stadig ret fejlbehæftede og klagerne vælter ind.

Der kan stadig være noget grimt i vente, når de større gårde skal vurderes i 2026

Det kan i værste fald betyde ejendomsmægler-vurderinger, såkaldte paragraf 11-vurderinger.

Vi fremfører stadig Selskabets forslag om, at sælgerpantebreve, der knytter sig til et aktiv med lav afgift, får samme gunstige afgift.

oOo

Mange landmænd er involveret i solcelleprojekter – men de har det vanskeligt.

Der er oplevet en konkurs i Better Energy.

Naboprotester er voldsomme.

Og Danmarksdemokraterne har taget det til sig med begrebet "jernmarker".

Den grønne omstilling er vigtig og må gennemføres.

Der er skabt forståelse for en mere fair behandling af naboer.

Vi vil gerne genfremsætte vores forslag om at lægge solcellerne på taget af drifts- og staldbygninger.

Og så er der typisk god forsyning af kabler ind i bygningen.

Opstilling af vindmøller på land er også gået meget i stå.

Som led i den politiske aftale om Grøn Trepert er det også aftalt at fremme biogas.

oOo

Vores næstformand Birgitte Moltke vil nu gennemgå betragtninger om den største animalske sektor – griseavl.

oOo

Rammevilkår er Landøkonomisk Selskabs hovedfokus - det erhvervspolitiske -dvs vores rammevilkår.

Selskabet tilbyder faglig rådgivning gennem vores søsterforeninger.

Vi henviser vore medlemmer til VKST, Agrovi, Østdansk men også fynske Patriotisk Selskab.

Vi afviser ikke private rådgivere som en mulighed.

Som medlem af Landøkonomisk Selskab står man frit at vælge rådgivning netop dér, hvor den ligger bedst i maven.

Som nævnt ved tidligere generalforsamlinger er Landøkonomisk Selskab kendt for at være meget synlig i den politiske interessevaretagelse (**PP 9: Mærkesager**).

Alle 18 emner, som vi bragte frem, er stadig relevante.

oOo

Igen har det forgangne år har været meget præget af:

1 DEN GRØNNE TREPART:

Det startede med CO2 og biodiversitet men siden Folketingets trepartsaftale af 19. november 2024 har næsten al snak koncentreret om udpegning af udtagning af arealer.

Og om kvælstof, det kommer senere.

Der blev nedsat såkaldte lokale treparter i de 23 hovedvandoplande.

Arbejdet har været varierende i udfordringer.

I vores sydlige lokalområde, omkring Smålandsfarvandet og Østersøen, er det gået let.

Indsatskrav i form af udtagning af lavbundsarealer og lavtliggende, oftest hårdt drænede arealer, har været tilstrækkeligt til at komme i mål i Næstved-området.

Det har været fuldstændig modsat med områderne i vores nordlige virkeområde.

Bedrifter, der udleder til Isefjord og Roskilde Fjord, er ekstremt hårdt ramt.

Udpegning af 450.000 ha skov er tildels sat på pause, idet det først skal nås i 2045.

Aktuelt er der nu her i første år kun ansøgt om 11 ha.

oOo

2 KVÆLSTOFINDSATS:

En sidste hård nød at knække har været den nye kvælstofregulering.

Vi ønsker alle et godt badevand.

Vi støtter, at landbruget har et medansvar for at bidrage, hvis der er en årsagssammenhæng.

Der er tilvejebragt en økonomisk støtte på 52 mia. kr.

Derfor er det nødvendigt, at begrænsning af landbrugsproduktion i alle produktionsgrene sker på et stærkt fagligt grundlag.

En indsats for at reducere kvælstof til havmiljøet vil medføre store økonomiske udfordringer for landbrugserhvervet.

Derfor skal det også være på et korrekt juridisk og fagligt grundlag.

oOo

Den nye kvælstofreguleringsmodel benævnes NUAR = Ny Udledningsbaseret Areal Regulering.

I området omkring Næstved var vi et par håndfulde landmænd, som var meget bekymrede over fagligheden.

Vi holdt møder og endte med at skrive 4 åbne bekymringsbreve.

Disse er sendt til trepartsminister Jeppe Bruus andre ministerier.

Jeg skal i det følgende gennemgå det vigtigste i hver af de 4 breve.

Det er fordi det er blevet sådan en vigtig mærkesag.

Jeg vil mundtligt extrahere det vigtigste men i den skrevne beretning er anbringenderne grundigere beskrevet.

I første brev af 18. februar 2026 (PP 10: EL 18.02.25) fremførte vi, at brug af modelberegnete Retentionskort til ny udledningsbaseret reguleringsmodel er uacceptabelt.

Vi gjorde opmærksom på, at dét Retentionskort, som tilsyneladende er på vej til at blive offentliggjort, er fagligt og beregningsmæssigt misvisende.

Det ligger i Retentions-begrebets natur, at et højt tal er ønskværdigt og et lavt tal signalerer, at der skal gøres en indsats.

Arbejdes der med procentuelt udtryk, vil det give et totalt misvisende billede af kvælstofbelastningen til havmiljøet, hvilket vi beskrev med følgende eksempel.

I 2015 blev der arbejdet på et såkaldt Retentionskort.

Dette udtrykker forskellige jordes evne til at reducere kvælstof fra udvaskning til udledning. Tanken er for så vidt besnærende.

Nemlig at man med Retentionskortet skaber sig et overblik over, hvilke jorder, der bidrager mest og hvilke, der bidrager mindst til kvælstofudledningen.

I sidste instans opgjort som kvælstofpåvirkningen af fjordene.

Da Retentionstallene i 2015-kortet imidlertid blev holdt op mod målte data, viste kortet så stor afvigelser mellem model og målte data, at det ikke vandt gehør.

Et nyt og opdateret kort blev præsenteret i 2020, men var ligeledes alt for usikkert, når det blev holdt op mod den faglige virkelighed.

Retentionsbegrebet har fået en helt central placering i Den Grønne Trepert.

Her tænkes kortet brugt som et fagligt bidrag til at identificere jorder, der har dårlig evne til at tilbageholde næringsstoffer.

Navnlig blandt lokalpolitikere og faglige medarbejdere i kommunerne er der store forventninger til kortet, da det vil spille en stor rolle i arbejdet i De lokale Treparter.

Vi har observeret at kommunale medarbejdere, at områder med lavt retentionstal, er oplagte at udtage først i processen.

Af materiale fra Plantekongressen i 2025 fremgår det, at usikkerhederne ved kortet er meget, meget store.

Udledningen er primært målt ved drænrørsudløb (PP 11: Det årlige kvælstofkredsløb, Novana 2018 - 2023), sekundært målt ved møde med havmiljøet.

Det skal i den forbindelse nævnes, at udledningen pr ha er ret konstant og oftest ligger i intervallet 10 – 20 kg uagtet, at udvaskningen kan svinge fra 28 kg og til over 100 kg.

Dyrket jord har således en påfaldende evne til at omsætte kvælstof ned til en grænse-udledning på nævnte 10 – 20 kg pr ha.

Vi vil illustrere det med følgende to eksempler, hvor dyrkningspraksis udvikler sig vidt forskellig i to i øvrigt helt ens vandområder med oprindeligt ens retentionstal.

Som udgangspunkt et gennemsnitligt udbytte i hvede på 87 hkg pr ha:

I det ene opland udvikler landmændene sig til at være top-professionelle og fagligt innovative.

De benytter sig af masser af professionel rådgivning, tager temaerne om godt landmandskab til sig, de benytter sig af præcisions-landbrug og er virkelig "inde over" deres produktion.

De opnår måske at hæve deres udbytte til 97 hkg pr ha i hvede.

Jo større høstudbytte, jo større er sandsynligheden for, at de opnår en mindre kvælstofudvaskning.

Kvælstofudvaskningen vil måske falde helt ned til 28 kg pr ha, fordi der bortføres flere næringsstoffer med afgrøden.

Men da udledningen er ret konstant, vil retentionen blive meget lavere og måske så lav, at de på et tidspunkt vil blive presset til ændret drift.

I det andet vandopland - oprindeligt identisk med de nu topprofessionelle, på alle parametre – vælger landmændene er anden driftsform.

Det går sådan på bedste beskub, markerne passes, når tid dertil findes.

De høster nu kun 77 hkg pr ha i hvede og kvælstofoverskuddet er måske 45 kg højere end for de topprofessionelle i det førnævnte opland.

Udvaskningen bliver derfor væsentligt større.

Udvaskningen er formentlig 65 kg, da noget kvælstof forsvinder i den første meter.

Da udledningen i de to oplande sikkert er meget ens, måske 11 kg pr ha i den topprofessionelle gruppe og 13 kg pr ha i det mere fritidsprægede, får de topprofessionelle en retention på 61 % (28 minus 11 divideret med 28).

Og dem i det mere fritidsprægede vandopland får en retention på 80 %. (65 minus 13 divideret med 65).

Retentionen siger altså ikke i sig selv noget om, hvor mange kg kvælstof, der udledes til havmiljøet.

Dygtigt håndværk og effektiv udnyttelse af ressourcerne vil fremstå med et lavere retentionstal og dermed mere kvælstofudledende, uagtet, at det vil være marginalt.

Et andet eksempel kunne være, at også udyrkede arealer vil have meget lave retentionstal.

Derfor vil det være forkert at lægge retention baseret på procentregning til grund for regulering.

I en situation med forhastet politisk indblanding, i de nuværende Treparts-oplæg, vil politikerne beordre stop for landbrugsproduktion i det vandopland, hvor der er lavest retention.

Og det er så i de topprofessionelles område, hvor udvaskningen var meget lav.

I materialet fra Plantekongressen vistes store områder med meget lav retention – henregnet til vandets møde med havmiljøet.

Der angives retentionstal helt nede på 25.

Vi forstår ganske enkelt ikke, hvordan man kan opnå en retention på 25.

Og slet ikke ved vandets møde med havmiljøet – og finder det naturligvis fagligt helt uacceptabelt.

Er det en udvaskning på 15 kg pr ha og en udledning på 11 kg pr ha ?

For at vise hvor forkert retentionskortene hidtil har virket, kan nævnes, at der igennem 34 år er foretaget opgørelser over kvælstofhusholdningen i det såkaldte LOOP7-registreringsområde (PP 12: Retentionsberegning ved LOOP 7).

Retentionen ved drænrør-udløb (grundvandsretention) her er næsten konstant på 74 %.

Tidligere modelbaserede kort har anført retention på 28 %.

Det skal i stedet være et udledningskort, angivet i kg N pr ha og hvor drænvandsmålinger kan indgå.

Det må sikres, at målinger kan gå forud for model.

Der må indføres retningslinjer om meget enklere og billigere måder til egen-dokumentation af kvælstof-udledning.

Hvad angår tankerne om den såkaldte Markmodel, så er den også misvisende overfor en bedrifts miljøpåvirkning.

Markmodellen lider af den alvorlige mangel, at udbyttet ikke indgår som en parameter.

Trepartsaftalen hylder i øvrigt præcisionslandbrug og dygtighed.

Så er det fagligt helt forkert at afskaffe den nuværende kvælstofreguleringsmulighed.

Vi foreslår, at, at der i stedet udarbejdes balanceregnskaber (PP 13 : Spredning i vinterhvedeudbytter, FSpS, høst 2017) på den enkelte bedrift, som tidligere ganske udbredte.

Som det ses, er forskellen bare indenfor normalområdet 20 hkg udbytte.

Det betyder, at den højest ydende i normalområdet fjerner 50 kg kvælstof mere end den med det lave udbytte.

Endelig bør der ses på en mulighed, ved siden af de kollektive virkemidler, hvor kvælstoftilbageholdelse sker i form af individuelle minivådområder (PP 14: 6 eksempler på drænvirkemidler).

Dette i form af tekniske anlæg, hvor landmanden selv bekoster (måske med et basistilskud) udgravning og anlæg.

Og hvor gevinsten i form af tilbageholdt kvælstof tilskrives den pågældende ejendom i form af fald i krav til efterafgrødeareal.

Vi deltager gerne i yderligere drøftelser af sagskomplekset – snarest. Sagen er af hastende karakter.

oOo

Vi blev ikke kaldt til møde i ministeriet men fik et intetsigende brev.

Derfor måtte vi til tasterne igen ultimo april Bekymringsbrev nr 2.

Ved denne lejlighed supplerede vi med:

Opfordring til Time-Out for Retentionskort indtil et solidt fagligt grundlag er tilvejebragt

Vi vil ikke anerkende en omlægning af vores landbrug baseret på modelberegninger.

Ejheller en magtfuldkommenhed, som historisk aldrig før har været set i vores demokrati.

Kortet var kun tilgængeligt for et yderst beskedent fåtal af embedsmænd.

Dette er i sig selv er forvaltningsmæssigt stærkt bekymrende.

Vi er fuldstændig enige i, at arealer, hvor udledningen – henregnet til kysten – er høj, skal i fokus først.

Derfor anbefalede vi, at der i stedet for et Retentionskort udarbejdes et Udledningskort målt i kg kvælstoftab pr ha pr år.

oOo

I perioden siden vores første bekymringsbrev er der sket en del - og desværre til det værre.

En nylig prøvekørsel i retentionsmodellen opgiver retentionen i samme område til 13,5 %.

Povl Fritzner, tidligere formand for Østlige Øers Landboforeninger, har fået en modelberegnet retention på 19,6 %.

Dette skal holdes op mod de førnævnte LOOP7 beregninger på 74 %

Retention opgjort i % kan få den konsekvens, at Stevns og Lolland-Falster tages ud af drift og tilplantes.

I en hurtigt produceret analyse af oplandet til en østjysk fjor viste der sig stor forskel, hvis der enten brugtes retentionsbegrebet eller udledningsmodellen (PP 14: Haderslev Fjord – retention vs. udledning).

Hvis retentionsmodellen skulle udtage den mest belastende 33 % af oplandet, er det 7 ID15-oplande.

Hvis udledningsbegrebet anvendtes efter samme kriterier, identificeredes 4 ID15-oplande.

Kun 2 oplande var sammenfaldende med udpegning på baggrund af retention.

Og dét opland med størst udledning, 19 kg kvælstof pr ha pr år, opfangedes ikke at Retentionsmodellen.

oOo

Der er stor tvivl om udledningens størrelse.

Novana, LOOP7 og landmænds egne observationer peger entydigt på en udledning på ca 10 kg kvælstof pr ha pr år.

Modeller, der anvendes til rådgivning om placering af åbne mini-vådområder regner med 26 kg kvælstof pr ha pr år.

Vi må på det KRAFTIGSTE opfordre Trepartsministeren til, at Det nye Retentionskort øjeblikkeligt trækkes tilbage og erstattes af et Udledningskort.

Tillige at individuelle balanceregnskaber på bedriftsniveau lægges til grund for kvælstoftildelingen under skyldig hensyntagen til Udledningskortet.

Vi må i lyset af planerne om en gennemgribende forandring af det danske landskab, de gigantiske investeringer på over 50 mia og det ualmindelig svage faglige grundlag opfordre til, at tempoet i Trepartsaftalens sættes ned.

Vi opfordrer til en TimeOut.

Det er skæbnens ironi, at det fagligt meget svage retentionskort ”lander” i selv samme uge, hvor DRs generaldirektør Bjarne Corydon tordner om faglighed som grundlag i den politiske proces.

Og i samme forår, hvor direktør Jørgen Mads Clausen har foreslået oprettelsen af Ministeriet for Sund Fornuft. (PP 16: Danfoss-milliardær: Der er brug for et ministerium for sund fornuft).

Vi håber at få en faglig dialog om ovenstående, tak.

oOo

I slutningen af juni måtte vi for tredje gang tilskrive Jeppe Bruus (PP 17: Faglig tvivl om den såkaldte markmodel).

Vi kommenterede her nu den såkaldte Markmodel, der dukker sporadisk op i debatten og i orienteringer fra Seges.

Men en egentlig faglig gennemgang er udeblevet, herunder hvilke datasæt, som modellen bygger på.

Efter det oplyste er begrebet udsprunget af Den grønne Landbrugsaftale af 4. oktober 2021.’

Vi er betænkelige, fordi vi forstår, at følgende karakteriserer begrebet:

- Værktøjet er generelt uigennemskueligt.
Fra de gennemgange, som Seges ved forskellige lejligheder har givet, er logikken uklar og sammenhængene svært gennemskuelige.
- Vi forstår, at begrebet "retention udtrykt i %" indgår som en parameter.
De senere måneders debat derom har afsløret, at begrebet oftest er meget misvisende. Retentionsbegrebet baseret på % fanger ikke nødvendigvis de arealer, der har størst kvælstofudledning.
Begrebet miskrediterer som udgangspunkt arealer med meget høje udbytter og dermed mindre udvaskning.
- Vi henstiller til brug af det meget mere retvisende "Udledningspåvirkning ved kyst udtrykt i kg udledning pr ha".
Derved opnås, at oplande med den største kvælstofpåvirkning - henregnet til kysten - identificeres og kan bringes i spil til nedbringelse af kvælstoftab.
Udledningspåvirkning af kyst pr ha har den pædagogiske "medgift", at den enkelte bedrift kan lægge en plan for opnåelse af kvælstoftilbageholdelse ved at kigge på de enkeltarealer, som bedriften består af.
Den enkelte driftsleder kan så lægge et "puslespil" over delområder, hvor en effekt af en indsats kan summeres -
- Det synes som om, at vinterhvededyrkning nedvurderes, fordi udvaskningen typisk er målt i 1 meters dybde, selv om vinterhvede optager næringsstoffer helt ned i over to meters dybde (PP 18: Vintersæd kan i visse tilfælde være lige så effektiv som efterafgrøder). Dette flugter med udmelding fra Gitte Blicher Mathiesen ved plantekongres '24. Nemlig at udledningen i marts måned er signifikant højere fra byg med efterafgrøde end fra en hvedemark,
- Dette optag under typisk 1 meters dybde registreres ikke og anses for udvasket, selv om det alligevel optages af hvedeplanten.
Simple balance-betragtninger, som beregnet af Seges og som den internationalt meget anerkendte KU-baserede Daisy-model beregner, tilskriver vinterhvede en bedre kvælstof-balance end vårbyg.
Og dyrkning af vårbyg i stærkt forøget omfang vil medføre større udbytte-variation og fald henset til de senere års forårstørker.
- Mark-modellen baseres tilsyneladende meget på N-less5, der er forenklet og mangelfuld model. Der indgår efter det oplyste ikke udbytte-korrektion i modellen. Således antages, at to bedrifter, der har fuldstændig ens nedbørs-, dyrknings- og jordbunds-parametre, men som har forskellig driftsledelse og dermed udbyttenevauer, har samme kvælstofudvaskning.
Simple balancebetragtninger afslører dette som fuldstændig usandsynligt.
Manglende udbyttekorrektion tager desuden fuldstændigt incitamentet til præcisionslandbrug og godt landmandsskab fra landmænd.
- Der udbyttekorrigeres ikke, hvilket til dels er omtalt ovenfor.
Det er et faktum, jævnfør LOOP-observationerne og talrige N-min-analyser, at højere

udbytter efterlader mindre kvælstofoverskud som udvaskning og at dette i et vist omfang mindsker udledningen.

Vi er af den opfattelse, at frivillige balanceberegninger, som de kendes fra Sverige og Holland – og tidligere i Danmark - vil være meget mere fagligt korrekt.

Formålet er jo at skåne vandmiljøet for nitrat, da udbytterne og dermed kvælstoffjernelsen er meget afhængig af den enkelte bedrifts udbytter.

Dette kommer jo også til udtryk i den nuværende normsystems delvise adgang til begrænsede udbyttekorrektioner.

Vi protesterer derfor mod ”Markmodellen”, sådan som vi har fået opfattelsen af, at den er opbygget.

Vi støtter fuldt op om, at tanken om, at afgrøder med lille kvælstofoverskud erstatter afgrøder med stort kvælstofoverskud.

Reguleringen af landbrugets fremtidige kvælstoftildeling med ”Markmodellen” tænkes først igangsat med virkning fra 1. august 2027.

Så der er god tid til at finde det mest miljøefficiente ”værktøj”.

De faglige overvejelser kan således indgå i det videre arbejde, når ét af de righoldige genbesøg af den politiske aftale om Grøn Trepert af 19. november 2024, giver chancen derfor.

Hvis ovenstående giver anledning til ønsket om en dybere drøftelse, står vi naturligvis til rådighed.

oOo

Hen over sensommeren kom vi i besiddelse af dén rapport, der beskriver NUAR-modellen og det adstedkom endnu et bekymringsbrev af 1. november 2025 (PP 19: Åbent brev til Trepartsminister Jeppe Bruus).

Dette fik titlen ”Kraftig advarsel mod NUAR – gi’ landbruget ”time-out” ”.

Der er udviklet den såkaldte NyUdledningsbaseretArealRegulering-model og -værktøj –.

I daglig tale omtalt som NUAR.

Det er et modelbaseret redskab, som skulle kombinere forskellige data med henblik på en klogere kvælstoftildeling ud fra hensyn til jordenes sårbarhed og påvirkning af kystvandene.

Problemet er imidlertid, at modellen er utrolig usikker.

Således nævner rapporten selv, at der kun er en udsagnskraft på 55 %.

Desuden hviler NUAR-modellen på forældede data – bl. a. den såkaldte N-lees-5-model.

Den tager ikke højde for udbytteforskelle, data for husdyrløse ejendomme, effekten af byg med efterafgrøde, tidlig sået hvede etc.

Modellen regner tillige med, at effekten af kvælstofoptag er ens uanset jordtype, forfrugt og nedbør.

Fagligt korrekt burde NUAR-modellen i stedet bygge på arealernes udledning i kg pr ha henregnet til kystvandet.

Endelig indgår der data fra det såkaldte N-Virk-forsøg, hvor efterafgrøder sammenlignes med plantedække i form af hvededyrkning - men i monokultur.

Resultatet af hvede-dyrkningen gav et kerneudbytte på kun godt 7 tons.

Dette er formentlig medvirkende til, at NUAR-modellen fejlagtigt anser hvededyrkning for mere miljø- belastende end vårbyg-dyrkning. (PP 20: Afgrødevalg som virkemiddel (salgsafgrøder)).

Mange års observationer viser imidlertid, at det forholder sig modsat – hvede har en langt bedre N-balance end vårbyg.

Misforståelsen kan også stamme fra, at den såkaldte udvaskning registreres i kun 1 meters dybde.

Det betyder, at kvælstof, som hvede optager i store mængder under en meters dybde, ikke anses for tilgået afgrøden.

Det anses i stedet for tabt til vandmiljøet.

Alt i alt er usikkerhederne og risikoen for fejl-anbefalinger så voldsomme og så økonomisk bebyrdende, at der er risiko for store fejl.

Det kan let løbe op i 2 – 3.000 kr pr ha og kan bevirke store værditab, suboptimering, forlis og ophør af ellers sunde bedrifter.

Vores opfordring til Ministeren er derfor en "time-out" indtil fagligheden er på plads.

Vi skulle nødtig se en gentagelse af den såkaldte "Stænklapskandale" fra begyndelsen 1960'erne.

Jeg skal afslutningsvis oplyse, at jeg ikke har mødt en eneste landmand, der ikke gerne vil bidrage til et bedre vandmiljø i de kysnære områder.

Blot forventer de, at det sker på et fagligt og juridisk korrekt grundlag og at deres økonomiske ofre vitterlig har en iøjnefaldende effekt på vandmiljøet.

Vi stiller gerne op til en drøftelse heraf, hvor vi kan få svar på de rejste problemstillinger.

oOo

3 MILJØFREMMEDE STOFFER:

Vi har i bestyrelsen også beskæftiget os med miljøfremmede stoffer – altså også andet end kvælstof. *(PP 21: Fiskeri og næringsstoffer belaster havmiljøet mest).*

Glædeligt var det også, at der tre steder i Trepartsaftalen af 24. juni 2024 fokuseres på miljøfremmede stoffer – side 16, 17 og 20.

Som det ses i den endelige aftale af 19. november 2024, er fokus på miljøfremmede stoffer men indskrænket til en omtale på side 12.

Det gode heri er, at emnet skal belyses hurtigt i 2025. Vores bestyrelsesmedlem Henrik Wolff-Sneedorff har haft interessante observationer gennem et par år *(PP 22: En stædig godsejer på Sjælland og Stephanie Lose har fat i noget).*

Henriks dagsorden har også fået vores lokale V-folketingskandidat Chr Friis Bach til at fremsætte forslag om målinger *(PP 23: Målinger kan rokke ved det officielle billede af kvælstofudledning).*

Det siges, at der er 47 fjorde og nor i Danmark.

De 46 har dét til fælles, at der ved kanten eller lidt op ad et vandløb ligger en større by eller en købstad.

De har tillige det til fælles, at de ikke er i god miljømæssig tilstand.

Den sidste, Avnø Fjord mellem Næstved og Vordingborg, har ikke spildevandpåvirkning.

Den har en supergod tilstand og kan bades i og den modtager alene vand fra landbrugsopland.

Når Haderslev og Vejle Fjord ikke er af badevandskvalitet, er grunden næppe landbrugets kvælstof - alene.

Drænvand indeholder fortrinsvis nitrat og typisk i koncentrationer på 4 – 8 mg total-N.

Det svarer til ca. 26 mg nitrat.

Hvilket er drikkevandskvalitet og vel derfor ikke eutroficerer.

Når Haderslev og Vejle Fjord er "døde" er grunden ikke nitrat – men spildevand og gammel skade.

Når dertil lægges, at kvælstofformen i drænvand er nitrat og i spildevand er ammonium, er skadevirkningen heri langt, langt større *(PP 25: Spildevandsmolekylet).*

4 KLIMADAGSORDENEN, CO2:

Status på klimadagsordenen er, at det kan gå gevaldigt galt medil bestræbelserne på at begrænse produktion ved udtagning, sædskiftediktat og kvælstofbegrænsninger medvirker vi til produktionsfald i Europa.' (*PP 24: Europa risikerer at udsulte sin fødevareproduktion*).

En nem huskeregel er, at der kun er 7 lande i verden, der høster over 7 tons hvede pr ha.

Vi husker hyppigt på, at man ikke må glemme dansk landbrugs gigantiske CO2-fangst.

Bruttooptag 36 mio. tons, udledning 14 mio. tons. det giver netto 22 mio. tons.

Flere af de alternative landbrugsorganisationer (Bæredygtigt Landbrug og Agerskov-gruppen) har sammen med os advaret om det totalt u hensigtsmæssige i Territorialprincippet.

Territorialprincippet regner så at sige kun med udgifter (udledning) – ikke med indtægter (optag).

Men det Internationale Energi Agentur kommer vore synspunkter til undsætning – og OECD er på vej.

Hvis Danmark henlå i udyrket natur, ville netto-optaget falde til 2 mio. tons – eller under 10 % af det, vi netto binder i dag.

Vi burde stadig gå foran i et 18. FN-verdensmål.

– Nemlig at "Fødevarer bør produceres dét sted i verden, hvor miljøeffektiviteten er højest".

Man fristes til at citere saglig Herr Mærsk Møller – "Den der har evnen har også pligten."

oOo

5 ØSTLIGE ØER:

Østlige Øer er afløseren for Østlige Øers Lbf. har nu kørt i 4 år.

Vi er nok kun 3 foreninger tilbage efter, at Odsherred Landboforening nu er opløst.

Og ØØ forestår formueforvaltning og udpegning af bestyrelsesmedlemmer til Roskilde Dyrskeue.

Både drift i Roskilde Dyrskeue og formueforvaltningen har klaret sig økonomisk særdeles fornuftigt igen i 2025.

Daglig chef er Camilla Dupont, der har godt styr på Dyrskeuet, der udvikler sig med Store Hestedag og andre aktiviteter.

Under ØØ ligger Landbrugs Politisk Forum, hvor vi mødes et par timer 3 - 4 gange årligt.

Vi har osse iår finansieret de såkaldte Fjordanalyser udarbejdet af Erik Hansen Blegmand og Jens Kahr fra VKST.

Det har vist sig, at Vandplanerne er fulde af fejl.

Glædeligt er det også, at vi nu vil få klarlagt, hvad andre presfaktorer, herunder fosfor, spildevand og mikroplast betyder for vandmiljøet.

oOo

6 NATIONALPARK:

Nationalpark Smålandsfarvandet (*PP 26: Borgermøde om mulig Nationalpark Smålandsfarvandeter*) er et politisk initiativ nok mest af Magnus Heunicke fra Næstved.

Det omfatter kraftige restriktioner for ejendommen op ad kysten plus 3 km.

Disse ejendomme omfattes af en Naturparkfredning.

Det er vigtigt, at det sker på frivillighedsbasis og det her Helle Reedz-Thott og Nickolaj Tillisch kæmpet for sammen med ca 250 personer i en følgegruppe.

Der er møde på ministerens kontor næste fredag.

oOo

7 MEDLEMFORHOLD:

Der udarbejdes hvert år en oversigt over medlemstilslutningen i de landøkonomiske foreninger (*PP 27: Medlemstallene i foreninger i L&F, august 2025*).

Vi er glade og stolte af, at vi er en af de eneste foreninger med konstans i medlemstallet og dén forening, der har haft procentuelt største fremgang.

Men derfor vil vi stadig gerne have flere medlemmer – der er en proportionalitet mellem medlemsantal og politisk vægt.

Den vedtagne kvælstofreguleringsmodel kan meget vel skubbe til strukturudviklingen og mange vil nok stoppe (*PP 27 eller 28: Flere landmænd end tidligere vil forlade erhvervet*).

oOo

Stor tak til årets værter ved medlemsarrangementer og til indlægsholdere.

Også mange tak til bestyrelsesmedlemmer for indsats og inspiration i det forgangne år.

Og også igen en kæmpe stor tak til Palle Henriksen, der har passet Selskabets økonomi til perfektion ind i 2025 men som nu er erstattet af Ditte Dobson og Tanja Jensen i Sorø.

Ditte er desværre forhindret i at præsentere sig her i dag men vil være til stede ved næste medlemsarrangement på Holmegaard i foråret 2026

Så ved denne lejlighed vil jeg gerne endnu engang takke Palle Henriksen på det varmeste for den mangeårige indsats, dedikation og loyalitet.

Med de nu vedtagne vedtægter træder Ulrich Holstein-Holsteinborg ud af bestyrelsen efter vist 35 års medlemskab.

Der skal lyde en stor og varm tak for en enestående indsats.

I bestyrelsen har vi hver især vore små "Hassan'ner" og Ulrichs
Har bestået i to ting:

Det historiske perspektiv
og

De meget interessante og givende sommerudflugter.

Grundet Ulrichs helt særlige kontaktflader er der givet adgang til ejendomme og hovedbygninger, hvor ingen anden offentlighed har kunnet komme.

Vi skylder dig en stor, stor tak derfor og takker for din indsats.

Og endelig en varm stor og varm tak til Charlotte, det er et enestående engagement du udviser.

Du er virkelig dejlig at arbejde sammen med.

Du har trods brancheskift fastholdt forbindelsen til landbrugserhvervet ved at være vores altfavnende blæksprutte-sekretær.

Og endelig skal jeg meddele, at Birgitte Moltke har besluttet at træde tilbage som viceformand vist efter 19 år på posten.

Også til dig skal der lyde en varm tak for et fantastisk parløb.

Tak for ordet.